

BETÆNKNING

Afgivet af Familie og Sundhedsudvalget

vedrørende

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at pålægge Naalakkersuisut senest til forårssamlingen 2017, at fremlægge forslag til revideret lovgivning om hjælp til personer med vidtgående handicap, der tilgodeser FN's konvention om handicappedes rettigheder, således, at rettighederne rent teknisk implementeres i relevant lovgivning.

(Fremsat af medlemmer af Inatsisartut fra Siumut)

og

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at fremme, at rettigheder i FNs Handicapkonvention optages i relevant lovgivning, og dette sker som del af handleplan for implementering af Handicapkonvention i Grønland.

(Fremsat af Inuit Ataatigiit Inatsisartutgruppe)

Afgivet til forslagernes 2. behandling

Udvalget har under behandlingen senest bestået af:

Medlem af Inatsisartut Tillie Martinussen, Demokraterne, formand

Medlem af Inatsisartut Agathe Fontain, Inuit Ataatigiit, næstformand

Medlem af Inatsisartut Jess Svane, Siumut

Medlem af Inatsisartut Laura Tàunâjik, Siumut

Medlem af Inatsisartut Ineqi Kielsen, Siumut

Medlem af Inatsisartut Ane Hansen, Inuit Ataatigiit

Medlem af Inatsisartut Mimi Karlsen, Inuit Ataatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen den 14. oktober 2015 under EM2015 nærmere gennemgået forslagene.

Forslagenes indhold og formål

EM 2015/27

Forslagsstiller ønsker Inatsisartuts tilslutning til, at pålægge Naalakkersuisut senest til FM 2017, at fremlægge et revideret forslag om hjælp til personer med vidtgående handicap og anden relevant lovgivning, således det sikres, at FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap (i det følgende benævnt som Handicapkonventionen) implementeres.

EM 2015/41

Forslagsstiller ønsker Inatsisartuts tilslutning til, at pålægge Naalakkersuisut at fremme, at rettigheder i Handicapkonventionen optages i relevant lovgivning. Dette som et led i en handleplan for implementering af Handicapkonventionen i Grønland.

1. behandling af forslaget i Inatsisartut

Forslagene blev 1. behandlet i sammenhæng den 14. oktober 2015.

Foruden svarnotat fremført af Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender på vegne af Naalakkersuisut, blev der fremført skriftlige ordførerindlæg fra partierne: Siumut, Inuit Ataqatigiit, Demokraterne og Partii Naleraq.

Naalakkersuisut oplyste, at man allerede til FM 2017 planlægger at fremsætte forslag til en ny handicaplovgivning. I et kommende forslag vil Naalakkersuisut inddrage erfaringer fra udlægningen af handicapforsorgen til kommunerne i 2011 samt inddrage anbefalingerne FN's handicapkomite.

Naalakkersuisut oplyste, at man er opmærksom på, at rettigheder for handicappede også skal sikres i anden lovgivning. Dette eksempelvis indenfor sundhedssektoren, uddannelses-systemet og for arbejdsmarkedet.

Naalakkersuisut indstillede begge forslag til vedtagelse.

Siumut fremførte, at handicappede skal være en aktiv del af samfundet, og at vi skal støtte deres særlige behov. Dette eksempelvis omkring bolig- og uddannelsesforhold. Siumut anførte videre, at det er partiets politik, at vi skal søge at forbedre forholdene for de handicappede. Rammebetingelserne for handicappede skal være på plads, og rettigheder i henhold til Handicapkonventionen skal implementeres i relevant lovgivning. Siumut støttede begge forslag, da de har til formål, at implementere rettigheder for handicappede i relevant lovgivning.

Siumut indstillede begge forslag til vedtagelse.

Inuit Ataatigiit bemærkede med tilfredshed, at de største partier var enige i at arbejde for, at sikre at Handicapkonventionen implementeres i grønlandsk lovgivning.

Inuit Ataatigiit understregede, at det forpligter, at vi har tiltrådt, at Handicapkonventionen uden for behold skal gælde for Grønland.

Inuit Ataatigiit betonedede i lighed med Siumut, at de handicappede indenfor skole- og uddannelsesområdet også skal sikres gode og udviklende muligheder. Vi skal endvidere blive bedre til at sikre, at de handicappede får mulighed for at komme ind på arbejdsmarkedet afstemt i forhold til deres evner og udviklingsmuligheder.

Inuit Ataatigiit fremførte videre, at man på uddannelsesinstitutionerne skal kunne tilbyde de studerende særlig kompetencer og kvalifikationer målrettet behovene, og med forståelse for de handicappede.

Inuit Ataatigiit støttede begge forslag til vedtagelse.

Demokraterne udmeldte, at man generelt og i muligt omfang skal styrke tilbuddene til handicappede i det videre arbejde på handicapområdet, og i de kommende forslag til implementering af Handicapkonventionen. Der er både plads til, og behov for forbedringer. Til gavn for de handicappede kan de foreninger, der arbejder for handicappede forhold og rettigheder, oprustes til at kunne formidle viden, foruden at vi skal støtte foreningerne til at kunne løfte denne vigtige opgave.

Der skal, ifølge Demokraterne, ske en modernisering af de fysiske rammer for handicapinstitutionerne, ligesom skal ske en prioritering af boligforholdene og boligtilbuddene for gruppen af handicappede og udviklingshæmmede personer. Der skal ske en opkvalificering af personalesiden på handicapinstitutionerne. Vi skal have oprustet de etiske og rettighedsbaserede forhold for de handicappede og for handicapinstitutionerne, såvel som for personalet. Demokraterne fremførte, at der skal være særlig opmærksomhed på seksuelle krænkelser af handicappede, foruden at de skal understøttes i retten til at kunne deltage i samfunds- og foreningsliv, de skal have ret til privatliv, ret til værdighed, og der skal være respekt for individets ret til identitetsdannelse m.m.

Demokraterne anførte yderligere, at der i kommende lovgivning bør gives bedre støtte til pårørende til handicappede. Dette kunne eksempelvis være særlig rådgivning, psykologhjælp eller familierapi. Det blev endvidere i ordførerindlægget fra Demokraterne fremført, at Naalakkersuisut i kommende lovgivningstiltag skal være opmærksomme på vedtagelse af beslutningsforslag EM 2011/22 om særligt tilrettelagte efterskoleophold for unge

handicappede samt tilsvarende andre beslutningsforslag med fokus på rettigheder og vilkår for handicappede.

På denne baggrund, og med denne enighed om forslagene, blev de henvist til videre behandling i Familie- og Sundhedsudvalget.

Udvalgets behandling af forslagene

Udvalget har med tilfredshed noteret, at begge forslag under 1. behandlingen enstemmigt blev indstillet til vedtagelse.

Udvalget har videre noteret sig, at Naalakkersuisut til FM 2017 agter at fremsætte et forslag til en ny handicaplovgivning. I dette lovforslag vil Naalakkersuisut meget passende inddrage erfaringer fra udlægningen af handicapforsorgen til kommunerne, foruden at Naalakkersuisut vil inddrage de hidtidige anbefalinger fra FN's handicapkomite.

Udvalget er i lighed med Naalakkersuisut opmærksom på, at det også vil være relevant at revidere i anden lovgivning, således at Handicapkonventionen implementeres til fulde.

FN's Handicapkonvention gælder i Grønland uden forbehold

Danmark ratificerede i 2009 FN's Handicapkonvention uden forbehold for både Grønland og Færøerne. Danmark forsømte under processen at forelægge forholdet for Grønland, hvilket dog efterfølgende skete i 2012, hvor Inatsisartut under EM 2012 formelt behandlede konventionen og da besluttede, at konventionen forsat skulle gælde for Grønland uden forbehold.

National gennemførelse og overvågning af Handicapkonventionen.

Udvalget er ved skrivelse af 20. oktober 2015 fra Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender blevet orienteret om, hvorledes man for Grønland agter at efterleve Artikel 33 i Handicapkonventionen, således at der sikres national gennemførelse og overvågning af Handicapkonventionen.

Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender er udpeget som kontaktpunkt og koordinerende enhed for forhold vedrørende gennemførelsen af konventionen.

Institut for Menneskerettigheder blev udpeget som national menneskerettighedsinstitution for Grønland i 2014. Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Råd for Menneskerettigheder skal som uafhængige funktioner efter Artikel 33, stk. 2 samarbejde om at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's Handicapkonvention i Grønland.

Det civile samfund og i særdeleshed personer med handicap og de organisationer, der

repræsenterer dem, skal efter Artikel 33, stk. 3 i Handikapkonventionen også aktiveres i overvågningsprocessen. Naalakkersuisut foreslår, at Institut for Menneskerettigheder, Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender indtil videre samarbejder om denne del, og dette frem til det tidspunkt, hvor der eksisterer en tilstrækkelig forenet repræsentation for handicaporganisationerne.

Udvalget har taget denne information til efterretning, men opfordrer samtidig til, at man styrker og understøtter handicaporganisationerne, således at disse på vegne af det civile samfund kan udfylde funktionen efter Handikapkonventionens Artikel 3, stk. 3.

Bolig, uddannelse og arbejde for handicappede

Under den indledende behandling af forslagene blev det af flere partier fremhævet, at der i udtalt grad er behov for en modernisering af de fysiske rammer på vores handicapinstitutioner. I denne sammenhæng har udvalget fremhævet for Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender, at der skal udarbejdes en sektorplan for området, så der fremadrettet og struktureret bliver taget hånd om denne problemstilling.

Mange af vores institutioner er desværre ikke indrettet hensigtsmæssigt og mangler moderne faciliteter og udstyr, hvilket er til ugunst for både beboere og personale.

Også på skole -og uddannelsesområdet ses at være et stort behov for styrkede forhold, så de handicappede i lighed med øvrige borgere sikres afstemte, gode, udviklende tilbud og udviklingsmuligheder.

Udvalget skal i den videre proces med lovgivningstiltag henstille, at Naalakkersuisut skal være opmærksom på vedtagelse af beslutningsforslag EM 2011/22 om særligt tilrettelagte efterskoleophold for unge handicappede samt tilsvarende andre beslutningsforslag med fokus på rettigheder og vilkår for handicappede.

Også i forhold til arbejdsmarkedet ses at være behov for større rummelighed og fokus mod, at sikre, at de handicappede får mulighed for at komme ind på arbejdsmarkedet afstemt i forhold til deres evner og udviklingsmuligheder. Udvalget anmoder Naalakkersuisut om at tage højde for dette i det videre arbejde med at få Handikapkonventionen implementeret i relevant lovgivning, og i øvrigt i den førte politik på området.

Styrkelse og opkvalificering af personalesiden

Udvalget skal i sammenhængen med temaet for beslutningsforslagene erindre om den fortsatte aktualitet af forslaget FM 2014/111, der enstemmigt blev vedtaget under forårssamlingen 2014.

Beslutningsforslaget havde følgende ordlyd:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut til FM 2015 med udgangspunkt i behovet for uddannelse og opkvalificering af personalet på handicapområdet at fremlægge en strategi- og handlingsplan, der fremadrettet anviser vejen for, hvorledes vi permanent opfylder behovene for uddannelse, efteruddannelse og kurser for ansatte på handicapområdet.

Forslaget drejer sig om, at Naalakkersuisut skal fremlægge en strategi- og handlingsplan, der fremadrettet skal anvise, hvordan vi opfylder behovene for uddannelse, efteruddannelse og kurser for ansatte på handicapområdet.

Ansvar og opgaver kan ikke løses og håndteres på handicapområdet, herunder indenfor handicapomsorgen, hvis vi ikke har det fornødne personale med de rette kvalifikationer, så udvalget anser fortsat forslaget for yderst relevant. Udvalget skal til 2. behandlingen af forslagene anmode Naalakkersuisut om at oplyse, hvorvidt Naalakkersuisut deler udvalgets holdning, herunder hvornår Naalakkersuisut får fremlagt den ønskede redegørelse.

Om pårørende til handicappede

I den videre lovgivningsproces på handicapområdet anmoder udvalget Naalakkersuisut om at søge at styrke forholdene for pårørende til handicappede. Dette eksempelvis ved at tilbyde og sikre særlig rådgivning, psykologhjælp, familierapi, aflastning og faktisk mulighed for at passe og tage sig af egne børn og pårørende med handicap. Udvalget anser også, at der for pårørende skal være rum for forbedringer.

Særlig beskyttelse af handicappede og sikring af deres rettigheder

Handicappede udgør en speciel sårbar gruppe, der kan være særligt udsatte for seksuel og økonomisk kriminalitet og manipulation, så derfor henstiller udvalget, at Naalakkersuisut søger at forebygge denne type overgreb mod handicappede. Dette kan blandt andet ske i samarbejde med personalet på døgninstitutionerne. Det bør være oplagt, at der for døgninstitutionerne for voksne handicappede fastsættes en seksualpolitik med fokus på både seksualitet, forebyggelse og håndtering af mistanke. Udvalget skal til den afsluttende 2. behandling af disse forslag anmode Naalakkersuisut om at redegøre for, hvorvidt der for døgninstitutionerne for voksne med handicap findes den anbefalede seksualpolitik. I forlængelse heraf bedes Naalakkersuisut redegøre for, hvorvidt tilsvarende eksisterer en beskyttelsespolitik for børn og unge med vidtgående handicap på døgninstitutioner mod seksuelle overgreb. Naalakkersuisut bedes videre oplyse, hvorledes der sker beskyttelse mod seksuelle overgreb mod handicappede, der ikke bor på en døgninstitution samt hvorledes kommunerne håndterer denne problemstilling.

Handicappede skal i lighed med øvrige borgere sikres og understøttes i retten til at kunne deltage i samfunds- og foreningsliv, de skal have ret til privatliv, ret til værdighed, og der skal

være respekt for individets ret til identitetsdannelse, så også på disse områder skal udvalget opfordre Naalakkersuisut til at sikre implementering af Handikapkonventionen.

Forslagenes økonomiske konsekvenser

Udvalget har noteret sig, at forslagsstillerne i forslagene i overensstemmelse med Forretningsordenen for Inatsisartut har beskrevet de økonomiske konsekvenser af forslagene. Det anses, at der skal afsættes op til 1 A/C årsværk til det videre arbejde med en implementering af Handikapkonventionen i relevant lovgivning. Hertil kommer tolkerressourcer. Det forudsættes for begge forslag, at opgaven kan håndteres indenfor de administrative rammer i Naalakkersuisut afsat til området.

Udvalget har taget det fremførte til efterretning, og har ikke en afvigende vurdering.

Udvalgets indstilling

Et enigt udvalg indstiller begge forslag til vedtagelse i den foreslåede form.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslagene til 2. behandling.

Tillie Martinussen, Formand

Agathe Fontain

Jess Svane

Laura Tàunâjik

Ineqi Kielsen

Ane Hansen

Mimi Karlsen